

PRZEMIANY RELIGIJNOŚCI WSPÓŁCZESNYCH SPOŁECZEŃSTW
KONWERSATORIUM IIIr.lic. sem.5; rok akademicki 2012/2013

Prowadząca: dr Agata Krasowska-Marut

e-mail: krasowska-marut@wns.uni.wroc.pl

Instytut Socjologii, Uniwersytet Wrocławski

Konsultacje w semestrze zimowym: środa 9.30-10.30; czwartek 9.45-10.45

Lp.	Treści merytoryczne zajęć i zadania	Literatura do zajęć
1-2.	<p>Wprowadzenie: Przedmiot socjologii religii w odniesieniu do religioznawstwa, etnologii, filozofii, teologii. Socjolog jako badacz transcendencji. Klasyczna i nieklasyczna socjologia religii. Klasycy socjologii religii (E. Durkheim, A. Comte, M. Weber, G. Simmel) i ich wkład socjologiczne definiowanie religii.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vrijhof, Pieter, Hendrik. (2011). Czym jest socjologia religii. Problem definicji i przedmiotu socjologii religii, w: Socjologia religii, F. Adamski (red.), s.77-105. <p><u>Literatura uzupełniająca:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Piwowarski, W. 1996. Socjologia religii. Lublin: KUL, rozdz. Socjologiczna definicja religii, ss.25-44. • Wójtowicz, A. (2004) Socjologia religii – zarys subdyscypliny. Przedmiot i metody, s.14-55. • Mariański, J. (2004) Religijność społeczeństwa polskiego w perspektywie europejskiej, Kraków: Nomos, Wstęp, s.7-27.
3.	<p>Sacrum w społeczeństwie: Asceza i duch kapitalizmu. Koncepcja sekularyzacji. Sekularyzacja a kwestie modernizacji. Religia jako instrument polityczny. Religia, świeckość, sekularyzm a integracja europejska.</p> <p><u>Referat:</u> Współczesne wydarzenia polityczne jako sfera przenikania sacrum.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Berger, L., P. (1997) Święty baldachim. Elementy socjologicznej teorii religii, Kraków: Nomos, rozdz. II.5 Proces sekularyzacji, s.147-172. • Weber, M. (2011) Asceza i duch kapitalizmu, w: Socjologia religii, red. F. Adamski, Kraków: Wyd. Petrus, s. 221-227.
4.	<p>„Niewidzialna religia” według Thomasa Luckmanna a autoidentyfikacje wyznaniowe i religijne. Religijność indywidualna a prywatyzacja religii. Społeczne formy i funkcje religii. Sekularyzacja: społeczne funkcje religii. Aspekty prywatyzacji: nowa społeczna forma religii. Religia niewidzialna. Autoidentyfikacje wyznaniowe i religijne. Konwersje. Religijność ludowa. Postawy wobec katolicyzmu w Polsce.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Luckmann, T. (1996) Niewidzialna religia. Problem religii we współczesnym społeczeństwie, Kraków: Nomos, rozdz. VI: Religia a tożsamość jednostki we współczesnym społeczeństwie, s.115-146.

	<p><u>Referat:</u> Rola religii w Unii Europejskiej.</p>	
5.	<p>Fitness, wellness a duchowość (V.W.Jäger) Sacrum a duchowość. Religia jako pamięć. Nieklasyczne wymiary doświadczenia religijnego we wspólnocie.</p> <p><u>Referat:</u> Nieklasyczne przejawy duchowości społeczeństw europejskich.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pasek, Zbigniew (2008) Od religijności ku duchowości. Przyczynek do przemian kultury współczesnej, w: Idee i Myśliciele, I. Fiut (red.), Kraków, dostępne na: http://www.wh.agh.edu.pl/zpasek/?page_id=15 • Hervieu-Léger, D. (2007) Religia jako pamięć, rozdz. III, Od religii do pierwiastka religijnego, s. 143-166.
6.	<p>Kategoria grzechu w badaniach socjologicznych: Spowiedź jako przedmiot badań socjologicznych. Społeczeństwo polskie i jego grzechy. Grzech i polityka. Hipoteza trójstopniowego działania normy religijnej. Hipoteza normatywnej próżni socjologicznej. Deklarowana wiara i funkcjonalny ateizm. Dwa obrazy Boga.</p> <p><u>Referat:</u> Grzech jako kategoria kulturowa.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pawlik, W. (2007) Grzech. Studium z socjologii moralności, Kraków: Nomos, rozdz. III Grzech w konfesjonale. O spowiedziach Polaków w świetle wywiadów z księżmi katolickimi, s. 97-156.
7.	<p>Wspólnota, grupa, solidarność: Religia a prawa człowieka. Powszechna Deklaracja Praw Człowieka. Kairska Deklaracja Praw Człowieka. Karty Watykanu.</p> <p><u>Referat:</u> Religie a prawa człowieka.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Benson, O., Stangroom J. (2011). Dlaczego Bóg nienawidzi kobiet?, Warszawa: Czarna Owca, rozdz. 5, Święte myślenie grupowe, s.153-182.
8.	<p>Fundamentalizmy i ruchy religijne: ruchy religijne w ramach największych religii. Religia a rewolucja i czynnik zmiany społecznej.</p> <p><u>Referaty:</u> (1) Fundamentalizmy religijne. (2) Ruchy religijne jako czynnik zmiany społecznej. (3) Nurt katolicko-narodowy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hadden, J.,K., Shupe, A. 1989. Is There Such a Thing as Global Fundamentalism?, w: Secularization and Religion and the Political Order Fundamentalism Reconsidered. Vol. III. Ed. J.K. Hadden, A. Shupe. New York: New Era Books, pp.109-122. • Corm, G. 2007. Religia i polityka w XXI wieku, Warszawa: Dialog, rozdz. 4. Nowoczesność jako kryzys kultury i władzy oraz rozdz. 5. Religijny i polityczny kryzys we współczesnych społeczeństwach monoteistycznych, s.112-161.
9.	<p>Formy religijnej segregacji: Święty rasizm seksualny. Siła i legalizacja prawa religijnego. Rasizm. Kasta. Klasa. Apartheid. Systemowy charakter religii.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Endsjø, D. Ø. (2011). Religia a seks. Od balu dziewic po święty seks homoseksualny. Warszawa: Czarna Owca, rozdz.7, Święty rasizm seksualny i inne formy religijnej segregacji, s.288-317.

	<p><u>Referat:</u> Religia jako czynnik awansu społecznego.</p>	
10-11.	<p>Pielgrzymki jako procesy społeczne: Rola i znaczenie pielgrzymki i miejsc świętych w różnych religiach. Turystyka religijna. Rytuły przejścia. Święta podróż.</p> <p><u>Referat:</u> Socjologiczny wymiar pielgrzymowania. (Trening wyobraźni socjologicznej na przykładzie wybranej pielgrzymki).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Turner, V. (2005) Gry społeczne pola i metafory. Symboliczne działanie w społeczeństwie, Kraków: Wyd. UJ, s.195-228, podrozdz. Pielgrzymki jako procesy społeczne. <p><u>Film:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Pielgrzymki wiekiusty biznes, reż. Morad Ad't Habbouche, Hervé Corbiere.
12.	<p>Status i rola społeczna kobiety w religiach: Nauczanie w Starym i Nowym Testamencie. Rola Jana Pawła II w kształtowaniu statusu i roli kobiety. Normy i prawa. Kobieta jako czynnik integrujący społeczeństwo.</p> <p><u>Referat:</u> Rola kobiet we współczesnych przemianach religijności.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Benson, O. , Stangroom J., (2011). Dlaczego Bóg nienawidzi kobiet?, Warszawa: Czarna Owca, rozdz. 3, Świat i kuchnia, s.81-120.
13.	<p>Gender w religii. Queerowanie islamu Role płciowe w islamie. Cieleśność w kulturze islamu. Religie a seksualność. Transpłciowość w klasycznym islamie jako element kultury muzułmańskiej. Specyfika i historyczne ugruntowanie świata nieheteronormatywnego w islamie.</p> <p><u>Referat:</u> Stereotypy płciowe o muzułmanach a uwarunkowania islamu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kowalska, Beata (2012) Queerowanie islamu, w: Queer a islam. Alternatywna seksualność w kulturach muzułmańskich, red. K. Górak-Sosnowska, Sopot: Smak Słowa, s.35-58.
14.	<p>Autorytet księdza katolickiego a zjawisko antyklerykalizmu: Przemiany roli księdza w perspektywie katolicyzmu w Polsce i na świecie. Konwersje, apostazje i antyklerykalizm jako czynnik zmiany społecznej.</p> <p><u>Referat:</u> Współczesne problemy roli społecznej księdza katolickiego.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Piwowarski, W. (1996) Socjologia religii, Lublin: KUL, rozdz. Tradycyjny autorytet księdza w procesie przemian, s.153-169
15.	Zaliczenie	

Zasady zaliczenia konwersatorium:

1. **Obecność** – dozwolona jest nieobecność na dwóch zajęciach. Każdą kolejną nieobecność należy zdać w czasie konsultacji u osoby prowadzącej. Nieprzekraczalną liczbą nieobecności jest cztery! Studenci, którzy nie zastosują się do tej reguły, nie zaliczą przedmiotu.
2. **Aktywność** – należy zebrać minimum trzy aktywności, aby być klasyfikowanym. Przypominam, że jest to konwersatorium. Do dyskusji należy się przygotować w oparciu o krytyczną lekturę zadanej literatury.
3. **Referat** – każdy z Państwa ma za zadanie wybrać i opracować jeden temat referatu z sylabusu. Pracę należy wysłać na mój adres mailowy: krasowska-marut@wns.uni.wroc.pl , najpóźniej trzy dni przed zajęciami, w trakcie których dana problematyka będzie omawiana. Uwaga, jest to termin nieprzekraczalny! Każda z prac będzie prezentowana na zajęciach w formie 10-15 minutowego referatu. W prezentacji mają się znaleźć następujące punkty:
  - 3.1 przedmiot analizy;
  - 3.2 problematyka referatu uwzględniająca problemy socjologiczne;
  - 3.3 problemy do dyskusji z grupą konwersatoryjną;
  - 3.4 źródła.